

Jan Dobraczyński, *Spotkania Jasnogórskie*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2022, 424 strony (ISBN 978-83-211-2051-5)

Staraniem Instytutu Wydawniczego PAX, przy wsparciu finansowym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, ukazało się piąte wydanie zbioru opowiadań autorstwa Jana Dobraczyńskiego (1910-1994). Chodzi o jego dzieło zatytułowane: *Spotkania Jasnogórskie*, które powstało z inspiracji bł. ks. prymasa Stefana Wyszyńskiego. W dniu 5 listopada 1975 r. kardynał Wyszyński skierował do Dobraczyńskiego list z prośbą o stworzenie dzieła, które upamiętniałoby rozpoczynający się 1 stycznia 1976 r. Jubileusz 600-lecia obecności Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze. W związku z tym Prymas Polski napisał: „Różni ludzie podejmują próby pisania szkiców historycznych. Już kilka opracowań istnieje. Boję się jednak, że dzieje pobytu obrazu na Jasnej Górze, choćby napisane najbardziej wiernie jeszcze nie odtworzą tej mocy oddziaływania na duchową formację małych czy wielkich Polaków. Tu trzeba czegoś więcej. Trzeba wnikać w przedziwne misterium trwania Pani Jasnogórskiej. Myślę, że w kraju tylko Twoje pióro zdołałoby sprostać [takiemu] zadaniu” (s. 5).

We wspomnianym liście Prymas Tysiąclecia wyraził życzenie, by walorem utworu pióra Dobraczyńskiego była nie tyle relacja z dziejów Cudownego Obrazu, ile ukazanie duchowego wpływu Ikony Jasnogórskiej na życie Polaków. Autor listu liczył na to, że proponowane dzieło przyczyni się do przezwyciężenia deflacji społecznej, jaka w tym czasie „opanowywuje coraz to szersze kręgi naszej inteligencji” (s. 5).

Jan Dobraczyński wyszedł naprzeciw prośbie Prymasa i niebawem przystąpił do realizacji zadania, którego finałem stała się książka pt. *Spotkania Jasnogórskie*, wydana po raz pierwszy w 1979 r. Opowieść o kulcie Bogurodzicy obecnej w Jasnogórskim Obrazie Autor szkicu włożył w usta czternastu postaci. Należą do nich: św. Jadwiga Andegaweńska, królowa; świętkarz Łukasz z Rogów (restaurator obrazu Maryi); Mikołaj Kopernik; kardynał Stanisław Hozjusz; Wojciech Męciński (jezuita, misjonarz); król Jan III Sobieski, generał Kazimierz Pułaski; książę Józef Poniatowski; arcybiskup Zygmunt Szczęśny Feliński, metropolita warszawski; papież Jan XXIII (Angelo Giuseppe Roncalli); ojciec Maksymilian Maria Kolbe, franciszkanin; Józef Piłsudski; bł. Stefan Wyszyński, prymas Polski; św. Jan Paweł II, papież. Dwa ostatnie szkice Pisarz dodał w trzecim i czwartym wydaniu książki. Ponadto warto odnotować to, iż na końcu zbioru ulokowany jest skorowidz zawierający spis najważniejszych postaci przywołanych w książce.

Każdy z czternastu głównych bohaterów opowiada o częstochowskim Obrazie w perspektywie autobiograficznej oraz w kontekście własnej epoki. Starannie przemyślane literackie obrazy odsłaniają spotkania i więź z Jasnogórską Panią. Przyjęcie takiej metody pisarskiej sprawia, iż świadectwa poszczególnych

postaci zakotwiczone są w dziejowym doświadczeniu całego narodu, który obrał Najświętszą Maryję Pannę na swoją królową. Wszystko to sprawia, że mimo upływu czasu religijne czy duchowe przesłanie książki wciąż zachowuje swój ponadczasowy wydźwięk. Z teźże właśnie racji kolejne (piąte) wydanie mogło ukazać się w roku 2022 na okoliczność upamiętnienia 640. rocznicy obecności Obrazu Maryi na Jasnej Górze.

Na koniec tej prezentacji nie sposób nie wspomnieć o samym Autorze, który był nie tylko wybitnym pisarzem katolickim, ale także uczestnikiem kampanii wrześnie i powstania warszawskiego, generałem brygady, a z czasem działaczem Stowarzyszenia PAX. Z ramienia tegoż ugrupowania, mającego przecieży charakter polityczny, w latach 1952-1956 zasiadał w ławach poselskich Sejmu I kadencji. W latach 1985-1989 powrócił do Sejmu IX kadencji, ale już jako poseł bezpartyjny. Jest to zatem czas PRL-u. Wtedy zaangażowanie w działalność polityczną niemal powszechnie postrzegane było jako współpraca z narzuconym Polsce przez Związek Sowiecki reżimem komunistycznym. Wielu tę współpracę traktowało jako smutną konieczność, gdyż w ich przekonaniu była to jedyna możliwość, aby obronić lub wyzwolić przynajmniej jakąś część dobra wspólnego. Na ogół uważali się za politycznych pragmatyków, ale tego rodzaju postawa miała swoją cenę, którą było między innymi przyjęcie dystansu wobec wartości i zasad etycznych czy nawet religijnych. Etos chrześcijański można było jakoś praktykować w życiu prywatnym, ale już trzeba go było prawie całkowicie „zawiesić” w życiu publicznym, w sferze społecznej i politycznej. Jednakże Jan Dobraczyński należał do tych realistów politycznych, dla których konieczność odejścia od etosu chrześcijańskiego miała swoje nieprzekraczalne granice. Dał temu wyraz w dniu 27 kwietnia 1956 r., kiedy parlament PRL uchwalił ustawę legalizującą aborcję „ze względów społecznych”, czyli faktycznie „na życzenie”. Wówczas pisarz katolicki Jan Dobraczyński był jedynym (sic!) posłem, który miał odwagę głośno zaprotestować przeciwko tej nieludzkiej legalizacji. Czytając jego książki, w szczególności *Spotkania Jasnogórskie*, warto o tym pamiętać, bo choćby tylko to jedno wydarzenie wymownie świadczy o etosie pisarza. Przyjmowany przezeń system wartości i zasad etycznych czyni go pisarzem wiarygodnym, w pełni zasługującym na miano pisarza katolickiego. Utwory, które wyszły spod jego pióra nie są wyłącznie sztuką dla sztuki, ale zawsze kryją w sobie jakieś przesłanie ukierunkowane na prawdę o Bogu. Dotyczy to również niniejszej książki. Jest ona próbą wnikięcia - tak jak sugerował Dobraczyńskiemu Prymas Tysiąclecia - „w przedziwne misterium trwania Pani Jasnogórskiej”. Oby potencjalni Czytelnicy omawianego szkicu *Spotkania Jasnogórskie* zachwycili się nie tylko kunsztem prozy literackiej, ale także wniknęli umysłem i sercem w tajemnicę owego trwania Bogurodzicy na Jasnej Górze!

Jan Mazur *OSPPE*